

JAROMÍR
JINDRA

NAPLNĚNÁ PROROCTVÍ

*Věštby napříč
staletími*

Naplněná proroctví

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Jaromír Jindra

Naplněná proroctví – e-kniha

Copyright © Fortuna Libri, 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

NAPLNĚNÁ PROROCTVÍ

VĚSTBY NAPŘÍČ STALETÍMI

JAROMÍR JINDRA

NAPLNĚNÁ
PROROCTVÍ

VĚŠTBY NAPŘÍČ STALETÍMI

Copyright © Jaromír Jindra, 2019
Cover design © Žofie Vránová, 2019
Cover photos ©shutterstock/ Elena Schweitzer, 2019
Vydalo nakladatelství Fortuna Libri

www.fortunalibri.cz

Odpovědný redaktor Ondřej Pfeffer

První vydání

Tato kniha je fikce. Jména, postavy, místa a události jsou buď výsledkem autorovy fantazie, anebo jsou použity fiktivně, a proto jakákoli podobnost se skutečnými živými či mrtvými osobami, obchodními společnostmi, událostmi či místy je čistě náhodná.

Všechna práva vyhrazena

Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, ukládána do informačních systémů nebo rozšiřována jakýmkoli způsobem, ať už elektronicky, mechanicky, fotografickou cestou nebo jinými prostředky bez souhlasu majitele práv.

ISBN 978-80-754-6221-3 tištěná kniha

ISBN 978-80-754-6248-0 ePub

ISBN 978-80-754-6249-7 Mobi

ISBN 978-80-754-6250-3 PDF

Památce mé ženy spisovatelky Elišky Jindrové.

Snad od úsvitu dějin provázejí lidstvo nejrůznější proroctví. Jen málo z nich je pozitivních; nejspíš je tomu tak proto, že v zájmu mocných vždy bylo udržovat lid ve strachu – a ten se snadno vzbuzoval hrozbou neodvratné katastrofy, následující jako trest za sebemenší porušení absolutní poslušnosti. Bohům stejně jako králům.

Že se většina takových věštek nesplnila? Nevadí. Nové a nové generace i přes tuto zkušenost naslouchaly novým prorokům a věřily...

Přesto se sem tam některá předpověď splnila (pokud událost nebyla předpovězena, pak se věštba dala vždycky dodatečně vytvořit) – a z těch jsem vybral několik příběhů. Třeba ten o králi, který věřil, že zničením Sibylských knih zabrání naplnění špatné věštby; o husitském knězi Korandovi, jenž zvrátí nesplněné proroctví o konci světa; o Albrechtovi z Valdštejna a Keplerově horoskopu, jehož naplnění se dá napomoci třeba i sebeobětováním; o nejsilnějším proroctví, jakého se kdy dopustila delfská Pýthie; o umírajícím lvu Mohamedovi, jenž se loučí s císařem Rudolfem a současně ho zve k setkání jen o několik dnů později; o Nostradamovi, pochybujícím o smyslu vlastních zapsaných předpovědí, kterým nerozumí ani jeho přítel; o Griškovi Rasputinovi, varujícím své nepřátele: Zemřou-li násilnou smrtí, zahyne i svatá Rus...

Naslouchejte nyní těmto i dalším příběhům, tak jak nám je vyprávějí jejich (třebaže fiktivní) přímí účastníci...

FARAÓNŮV SEN

(EGYPT, 17. STOL. PŘ. N. L.)

NENÁVIDĚL JSEM HO od chvíle, kdy na mne ukázal nevelkým masitým prstem ozdobeným prstenem s vyřezaným skarabem a řekl: „Toho!“ Byl docela malý, ale co mu chybělo na výšce, to mu pro změnu přebývalo na šířce. Přes tučné břicho měl přehozenou bělostnou tuniku širokých rukávů, pečlivě vyholenou hlavu a nad masitým, poněkud převislým horním rtem se zdvíhal zobanovitě zahnutý nos. Zatímco se obracel k jiné skupině nabízených otroků, se mnou kdosi prudce smýkl stranou, takže jsem upadl do hrubého písku a odřel si lýtko a pravou ruku až do krve. O důvod víc, abych napříště necítil ke svému novému pánovi lásku, ale zášť. Může snad otrok svého pána někdy milovat?

Byl jsem uvyklý na svobodu, na široké obzory pastvin, vroubených v dálce nevysokými vrcholky kamenitých kopců. Od dětství jsem putoval společně s dalšími muži, ženami a dětmi našeho rodu, doprovázejícími svá stáda od jedněch pastvin k jiným, ještě zeleným a nespáleným sluncem. Po celé generace jsme byli pastevcí, budeme jimi navěky; v cestě za stády, v péči o dobytek a snaze, aby zvířata bylo stále více, v tom je přece smysl života.

Mí vlastní bratři mne ale zradili a prodali do otroctví, když měli původně v úmyslu mne zabít. Proč jen se v jejich srdcích usídlilo tolik zloby?! Přemýšlel jsem nad tím po většinu cesty, kterou mne otrokáři hnali do Egypta. Zprvu jsem nebyl schopen souvislé myšlenky, tak mne bolela zrada mých starších bratrů, kterým jsem vždy věřil, kteří si se mnou, ještě když jsem byl mladší, často hráli. Jak mi

tohle mohli udělat? Ale jak se bolest ze zrady zmenšovala, chápal jsem v docela jiných souvislostech události posledních týdnů, slova, gesta i ztajený šepot, jehož jsem se někdy stal nechtěným a ničemu nerozumějícím svědkem.

Počátek mých současných strastí se snad skrýval už v hodině mého zrození. Pocházel jsem z jiné matky než mí starší bratři, a jak se ukázalo, otec mou matku miloval silou celého svého srdce. Když zemřela, přenesl tuto svou lásku na mne. Snad bratři v otcově chování spatřovali křivdu, kterou nelze odčinit jinak než pomstou. A tak se ze mne stal otrok, kterého přivedli překupníci do Egypta a jehož si právě koupil onen tučný bohatý muž s prstenem.

Jak jsem padal do písku, spatřil jsem koutkem oka stranou sedící, možná ani ne patnáctiletou dívku. Útlýma dlouhýma rukama pevně objímala kolena, o která měla opřenou hlavu. Byla vyděšená a její veliké oči rychle těkaly z místa na místo. Così šeptala, protože její rty se neustále pohybovaly, ale byl jsem tak daleko, že jsem z jejích slov, byla-li vůbec vyslovena nahlas, nezaslechl zhora nic. Odkud asi pochází? Co ji čeká? Nejspíš úděl služky. Pokud bude mít štěstí, vybere si ji někdo jako konkubínu pro své potěšení... Rázem se mi můj úděl jevil lehčí než ten, který očekává ji.

Pak už přispěchal dozorce s dŭtkami v ruce a křikem, doprovázeným bolestivými ranami, sehnal do houfu několik mladých otroků, mne a také tu dívku, dosud se choulící opodál. Nás všechny si tedy právě koupil onen obtloustlý Egypt'an...

Dozorce naši skupinku hnal prašnými uličkami města, o němž jsem se až později dozvěděl, že mu kdysi dávno dali jméno Tanais a že leží v nilské deltě, až k velikému předměstskému domu, obklopenému palmovým hájem, jehož koruny nejenže poskytovaly

chladivý stín, ale svým pohybem i pocit vánku. Tak tohle bude napříště můj domov? Kdepak, skutečný domov zůstal někde v dalekých stepích a stanech mého rodu. Tady už nejsem svobodný člověk, ale pouhopouhá věc. I to zvíře se dočká lepšího zacházení než otrok.

Za nového svištění důtek, protože dozorce – sám otrok – chtěl ukázat před svým pánem, jak je pečlivý a důsledný v plnění svého úkolu, jsme vběhli na veliký dvůr, obklopený ze všech stran nízkými budovami. Vpravo bylo několik kůlnám podobných domků z hlíny sušené na slunci a tam nás všechny zahnali. Dům otroků. Do jednoho jsme schváceni dopadli na zem. Naproti, nám všem na očích, se vypínal bělostný dům s několika sloupy, zakončenými hlavicí v podobě lotosového květu; o jeden z nich se opírala žena s nalíčeným obočím a rty, vysoko vyčesaným účesem a zavnutá v tom nejjemnějším lnu. Nebylo pochyb, že je to manželka muže, ke kterému jsem pocítil nenávisť už při prvním setkání. Neúčastným pohledem přehlížela dvůr a všechno to hemžení na něm. Nemohla tedy nevidět příchod nových otroků, ale jediné pohnutí na její tváři nedávalo tušit, že by ji tato událost – pro mne tolik důležitá – jakkoliv zaujala. Ano, nebyli jsme nic v očích této ženy, jistě stejně pyšné jako krásné.

Večer nám jiní otroci donesli misku jakési nechutné kaše a všem dohromady jeden jediný džbán drahocenné vody. Ještě před úplným setměním přišel správce domu, také otrok, který nám rozdělil práci na příští den. Mně přidělil úklid ženské části domu, jak řekl. Ukázalo se, že mám pečovat o několik pokojů, které obývala ona krásná paní.

Staral jsem se o ženský dům snad druhým či třetím týdnem, když jsem našel krásnou paní u zrcadla. Její osobní otrokyně jí upravovala složitý účes a já chtěl opět tiše odejít, když mi pohybem ruky pokynula, abych přistoupil blíž.

„Jak ti říkají?“ otázala se tónem, jakým se mohla stejně tak zeptat sama sebe *Proč mi dneska nechutná víno?* nebo *Kdy už konečně přijde déšť?* Sklonil jsem tedy hlavu, jak se sluší otroku, když hovoří se svobodným Egyptanem:

„Josef.“

„Směšné jméno... Jsi snad Žid?“

„Ano, paní, mým bohem je Bůh zástupů.“

Zřejmě jí něco zábavného napadlo, protože v očích jí poskočily ohníčky a ústa se zachvěla potlačeným úsměvem. Avšak neřekla už nic a začala peskovat otrokyni, která si s úpravou účesu dávala příliš na čas...

O několik dnů později jsem paní domu zastihl samotnou. Odpočívala na lenošce a prsty pravé ruky ledabyle laskaly jemnou kožeshinu temně předoucí kočky, ležící v nebezpečné blízkosti jejích řader. Jen o nepatrný okamžik déle jsem ponechal pohled v těch nebezpečných místech, avšak jí zřejmě neunikl. Usmála se, a zatímco jednou rukou odehнала kočku, druhou začala uvolňovat svůj šat. Polkl jsem a chvíli nevěděl, co udělat. Odejít? Zůstat? Zdvihla ke mně oči a já pochopil, že díky jejímu chvilkovému rozmaru se mohu pomstít muži, který si mne koupil.

Byla to vůle Hospodinova nebo naopak některého z nekonečné řady bohů Egypta, že jsem té chvíle do jejího lůna zasel své sémě, které – jak se ukázalo později – vskutku vzklíčilo? Po několik následujících týdnů jsme lehávali spolu, aniž by kdo měl o tom být jen tušení. Když se ale její život počal vzdouvat, nastal čas sklizení trpkých plodů. Tehdy jsem zvěděl, že její muž, faraónův rádce Pu-ti-pa-re s ní nesdílel lože už po několik let; zřejmě také proto vyhledávala potěšení, jehož se jí od manžela nedostávalo, někde jinde. Kdo ví, kolik

mužů přede mnou ochutnávalo z poháru její rozkoše? Tentokrát však byl poklesek až příliš zřejmý, bylo třeba ukázat na viníka. Byla paní, já pouhý otrok.

S očima zalitýma slzami se vrhla do Pu-ti-pa-reovy náruče a obvinila mne, že jsem se na ni vrhl jako zvíře, nic nedal na její prosby, a třebaže se bránila, překonal jsem její odpor a vzal si ji násilím. Zřejmě znal svou ženu lépe, než si myslela, a nedal na její slzy ani na její zapřísahání. Třebaže jsem byl otrok, překvapivě rozhodl, že vyslechne také mne.

Stál jsem tedy opět před tím otylým mužem, jemuž jsem se pomstil pro mne tím nejpříjemnějším způsobem, a bylo jen na mně, jak se obhájím. Padl jsem tedy povinně na kolena, čelem se dotkl prachu u jeho nohou a pomalu, jakoby nerad jsem začal vypovídat. O tom, jak mne jeho žena po několik týdnů sváděla, jak jsem se jejím nabídkám bránil, a až když mi hrozila vykastrováním, podvolil jsem se jejím choutkám. Je mi to líto, svému pánovi bych se nikdy ani myšlenkou nezpronevěřil, ale její hrozba byla tak opravdová, že jsem podlehl. Kdo by na mém místě dokázal vzdorovat? Lhal jsem, samozřejmě, ale co zbývá otroku, chce-li si zachovat naději na život?

Pu-ti-pa-re se zamyslel. Chvilí nerozhodně přešlapoval na místě, pak si hřbetem ruky setřel pot z čela a zavolal správce domu. Přiběhl v mžiku, řekl bych, že tajně naslouchal za dveřmi.

„Co s ním mám učinit...“, pronesl Pu-ti-pa-re tlumeně. Nebyla to otázka, na niž by měl odpovědět kdokoliv jiný než on. „Může mít pravdu. Však svou ženu dobře znám, nebylo by to poprvé, co k sobě vpustila otroka. Ale neslušelo by se, abych ji dal vymrskat jako poběhlici. Otrokům by narostl hřebínek, mysleli by si, že si napříště mohou dovolit úplně všechno...“

Pohlédl na mne zpřímá a řekl hlasitěji: „Dělám to sice nerad, ale musím tě dát potrestat. Správce otroků tě odvede do vězení, kde budeš čekat na trest.“ Tišeji pak dodal: „O dítě, které se narodí z mé ženy, se postarám. Nebude trpět nouzí ani ústrkem. Jednou mu přenechám svůj majetek a dá-li bůh Ré, tedy i svůj úřad.“ Nemusel mi osvětlovat své plány a nevím, proč se mi s nimi svěřil. Kupodivu se zachoval docela lidsky. Vděčně jsem mu očima poděkoval. A pak už mne správce domu odvedl a předal strážím z faraónova domu.

Bylo to se mnou zlé. Moc zlé. Toho dne jsem už nespatriil, jak sluneční kotouč zapadá za obzorem a nepocítil závan chladivého podvečerního vánku. Zavřeli mne do pevného vězení, a jak mi prozradili ti, kteří zde už byli delší dobu, odtud se vychází ven pouze jednou: když se odvádí na popravu. Stála mi ta pomsta vůbec za to? A co horšího, na mysl se mi vkrádala neodbytná myšlenka, že Pu-ti-pa-re si vůbec nezasloužil mojí nenávisť. Kdyby mne nekoupil na trhu s otroky on, koupil by mne někdo jiný a nejspíš mnohem krutější. Ó, Bože zástupů, odpusť mi můj hřích a smiluj se nade mnou nebohým!

Kolik měsíců jsem tady v nejistotách čekal, těžko říci. Dny se vlekly pomalým líným krokem, a na mne jako by se docela zapomnělo. Mezitím jsem se stal nechtěným svědkem odchodů mnoha vězňů na věčnost a příchodů dalších provinilců, zaplňujících uvolněná místa ve faraónově vězení. Mimořádný rozruch ale vzbudili dva muži v honosných oblecích, které sem dozorcí nešetně, tak jako vždy, vstřčili. Bylo jasné, že až do svého uvěznění působili u dvora samotného faraóna Setchiho; jen o chvíli později jsme se dozvěděli, že jeden z nich byl královský pekař, druhý číšník. Pozoroval jsem je, jak se usadili vedle sebe, rameno vedle ramene, ústa zamknutá

strachy. Třebaže se ocitli ve vězení, stranili se ostatních, jako by mezi ně nepatřili. Byl to samozřejmě jejich omyl, nepatřičná nadřazenost. Respektovali jsme to a ti, co byli nejbližší k nim, si odsedli a dál se věnovali svým úvahám nebo tlumeným hovorům se spoluvězni.

Naši noví společníci sebou v noci nepokojně házeli a vykřikovali divná slova; zřejmě neměli právě lehké sny. Ráno jsem zaslechl, jak si vzájemně sdělovali, jaká tajemství jim naznačovala noc.

„Nesl jsem faraónovi na hlavě tři košíky toho nejjemnějšího pečiva, jaké si snad ani neumíš představit,“ vyprávěl pekař, „ale cestou se ke mně slétlo hejno ptáků a já je nemohl odehnat a zabránit tak tomu, aby mi neozobávali pečivo z nejhořejšího koše. Měl jsem strach, co tomu jen řekne farao, až mu předložím pečivo poškozené a pokálené ptáky. Ještě teď cítím, jak jsem se rozklepal strachy...“

„Můj sen byl také zvláštní,“ přisedl si číšník blíže k pekaři, „ale nevyděl mne tak, jako ten tvůj. Asi proto, že jsem v něm pouze mačkal do faraónovy číše tři hrozny vína. Nic víc.“

„Co to asi všechno znamená?“ Pekař se zadíval na prsty u nohou, jako by právě tam měla ležet odpověď napsaná na kousku papýru. Odvážil jsem se k nim přiblížit a kupodivu, ani jeden z někdejších faraónových služebníků se ode mne už neodtáhl. Jako by jim jeden jediný den strávený ve vězení napověděl, že teď už nejsou nic víc než my všichni, co tady čekáme – kdo ví na co...

„Vaším snům jsem dobře porozuměl a vím, co znamenají.“

Zdvihli ke mně oči. Číšník mi byl docela sympatický, zato pekař páchl cibulí, ve které si zřejmě liboval a v jeho pohledu jsem spatřil jen samé špatné lidské vlastnosti. Raději je ani nebudu jmenovat, abych na nějakou nezapomněl...

„Ty jsi vykladač snů?“ vydechl číšník a v tónu jeho hlasu jsem zaznamenal úctu. „Dostal jsi se sem snad proto, že jsi vyložil nějakému pánovi špatně jeho sen?“

Zavrtěl jsem hlavou. „Kdepak, nikomu jsem neprorokoval nic špatného. Důvodem mého uvěznění bylo něco docela jiného.“ V okamžiku jsem se rozhodl, že jim nebudu tajit, proč jsem se sem dostal. Za čas, který jsem ve vězení strávil, jsem dávno poznal, že ven z něho vede jen jedna jediná cesta; cesta, na níž se nikdo vydávat nechce, a tedy co se tady vypoví, svět už nemá naději vyslechnout... „Zasel jsem úrodné semeno do svůdného lůna ženy svého pána.“

Vyměnili si pohled a číšník mne lehce poklepal po rameni. „Tak tos ty, ten kabrňák, který vypekl Pu-ti-pa-rea? U dvora se o tom kousku hodně povídalo a ne jeden z nás to tomu tlouštíkovu upřímně přál.“

Zdálo se, že jsem stoupl v jeho očích. Jenže co mi to bylo platné, když za to všechno hniji ve vězení, kdo ví kolik měsíců, a vyhlídka do budoucnosti je černá stejně jako bezměsíčná noc!

„Zopakujte mi ještě jednou ty vaše sny, to pro případ, že jsem nezaslechl všechno, když jste si je potichu sdělovali,“ vrátil jsem hovor zpět na sám jeho počátek.

„Nemám pro tebe dobrou zprávu,“ řekl jsem pekaři, když jsem ho vyslechl. „Tři koše znamenají tři dny. Za ty tři dny přijdeš o hlavu a maso tvého těla budou klovat ptáci.“

Nešťastník se chytil za hlavu, jako by si ji tímto pohybem měl navěky udržet na ramenou, a hlasitě zaúpěl. Pak se odvrátil, poklekl a začal šeptat modlitby k záhrobním božstvům – bohu podsvětí Úsírovi a Anúpevovi, zodpovídajícímu za klid na pohřebištích. Jistě nezapomněl ani na bohyni pravdy Maat, protože na ní jediné záleží,

zda jeho srdce bude lehčí než pštrosí pero a ona tak propustí pekařovo *ká* do ráje.

„Také tebe čeká za tři dny změna tvého postavení,“ vykládal jsem číšníkům sen. „Navrátíš se zpět do své hodnosti.“

Možná že jsem jejich sny nepochopil docela dobře, možná můj výklad ovlivnily osobní sympatie nebo antipatie, ale pravda je, že oba služebníci se dočkali právě toho, co jsem jim z jejich snů vyložil: pekař šel rovnou na popraviště, zatímco číšník opět obsluhoval faraóna.

Proč o těchto dvou vězních vyprávím? To proto, že přešlo zase několik měsíců, když mne vyhledal vrchní dozorce věznice a vyvedl ven. Byla ve mně malá dušička, čekal jsem, že právě nastala má poslední hodina. Mátlo mne ale, že se ke mně choval docela slušně, nepopoháněl mě důtkami ani na mne nekřičel. Dokonce mě zavedl do lázně, a když jsem se řádně vykoupal, dal mi přinést čistý šat. Pak mne k mému velikému úžasu přivedl před faraóna Setchiho.

Jak se tohle vůbec mohlo stát? Inu, také vládcům se zdávají sny a faraó měl sen natolik zvláštní, že žádný z jeho vykladačů si s ním nevěděl rady. Až jeho číšník, ano, byl to právě ten, kterému jsem vyložil sen, si na mne vzpomněl a vyprávěl panovníkovi o tom, jak jsem mu jeho noční vidění osvětlil – a připomněl, že se do posledního puntíku rákosovou tyčinkou do papyru splnilo. Proto si mne nechal Setchi předvolat a z toho tedy plynulo slušné chování dozorce, které mne tak udivilo.

Padl jsem před faraónem na kolena a hlavou se dotkl země. Když mi dovolil, abych mu pohlédl do tváře, vypověděl mi svůj sen:

„Spatřil jsem pole, z něhož před mýma očima vyrostlo sedm silných a na zrna bohatých klasů. Už jsem po nich vztahoval ruce, když

mezi nimi začalo růst sedm klasů zcela neduživých a prázdných. Těchto sedm prázdných klasů pak pozřelo oněch sedm klasů nadtých zrn, takže na poli rázem stála jen hubená stébla bez užitku. Na chvíli jsem se probral ze spánku, ale když jsem znovu usnul, seslal na mne bůh Amón ještě jeden stejně podivný sen. Z vod Nilu vystoupilo sedm tučných krav, jejichž vemena byla k prasknutí plná chutného mléka. Avšak dříve, než jsem mohl jednu jedinou z krav k sobě přitáhnout, abych okusil lahodného nápoje, vystoupilo z řeky jiných sedm krav. Byly už na pohled ošklivé, nemocné a bez mléka. Ihned se pustily do těch krav tučných a pozřely je.“

Farao umlkl a bylo na mně, abych mu osvětlil, co tajemného mu tímto snem chtěli bohové sdělit. Už jsem cítil, jak se mi po hrdle sápe studená ruka pokrytá lepkavým potem, když jsem si vzpomněl na to, co mi ještě na dvoře u Pu-ti-pa-rea vyprávěl jeden z otroků, kteří pracovali po léta na polích. „Voda z Nilu přináší úrodu,“ povídal mi, „ale ne vždy. Po několika letech nadbytku přicházejí léta, kdy řeka dá jen málo vody a přinese i málo bahna. Tehdy se můžeme na polích dřít do úmoru, přesto úroda je tak nízká, že postačí sotva na to, abychom mohli zasít a prosit bohy o lepší příští úrodu. Bez vody není života, bez vody přichází hlad.“

Vsadil jsem na to, že farao, který nikdy na polích nepracoval, o téhle zákonitosti božské řeky nic neví.

„Bohové ti poslali varování,“ vysvětloval jsem tedy jeho sen, „protože si přejí, aby tvůj lid netrpěl nouzí a měl pořád dostatek. Sedm tučných klasů stejně jako týž počet tučných krav znamená, že zemi čeká sedm úrodných let. Pak ale přijde rovněž sedm let, kdy pole nevydají obilí, kdy krávy nedají mléko. Nastane čas hladu.“

Faraón sklonil hlavu. Příliš dobře věděl, co pro Egypt neúroda znamená. Nejen že přijde hladomor, ale třeba vypuknou lidové bouře a každá taková vzpoura, nepokoje mezi lidem, může otrástit i jeho trůnem. Co dělat? Jak tomu zabránit?

Jako bych četl otázky rodící se za jeho čelem, promluvil jsem do ticha, které vládlo všude kolem: „Bohové Egypta jsou moudří a měl by jim patřit dík všeho tvého lidu za varování. Získal jsi, velký farao, čas k tomu, abys zemi mohl ochránit před hladem. Dej v různých částech své říše vybudovat mohutné a pevné sýpky. Do nich schraňuj část úrody v letech nadbytku a z nich pak přiděluj lidu obilí v době nedostatku.“

„To jsou moudrá slova,“ pronesl uvážlivě Setchi. A pak jsem nevěřičně naslouchal jeho slovům: „Pověřuji tě vedením staveb a správou královských sýpek po celé zemi. Budeš mým zástupcem v této věci a budeš za mne bdít při schraňování obilí stejně jako při jeho rozdělování.“

Faraónův sen mi otevřel brány vězení.

FAKTA: Josef je označován za jednoho ze starozákonních patriarchů; byl předposledním synem patriarchy Jáкова a jeho milované ženy Ráchel. Jeho příběh nacházíme v biblické knize Genesis (kap. 37–50), ale také v koránu, kde je označován za jeden z nejkrásnějších příběhů.

A SLUNCE SKRYLO TVÁŘ

(BLÍZKÝ VÝCHOD, 28. 5. 585 PŘ. N. L.)

NIKDY BY MNE NENAPADLO, že zrovna já se stanu důvodem k válce. Možná by k ní dřív nebo později stejně došlo a já si teď dělám docela zbytečné výčitky, že zrovna kvůli mně padlo tolik chrabrých mužů, kteří nejspíš měli někde doma ženy a spoustu dětí a jenom pro mojí uraženou ješitnost se se svými ženami už nikdy neobejmou a nepomilují a neuvidí vlastní potomky, jak rostou... Jo, kdybych to tehdy tušil, třeba bych se zachoval docela jinak, ale nejspíš to všechno, co se stalo, muselo se stát právě tak, neboť to byla vůle bohů a jim nelze vzdorovat.

Vzal jsem to povídání asi za špatný konec a ty si teď říkáš, že jeden jediný člověk přece nemůže rozpoutat válku. Může. Věř mi. Nejspíš se tak už stalo mnohokrát v minulosti a asi se tak stane zas. My lidé jsme nepoučitelní přesto, že vidíme chyby, jakých jsme se dopustili, a měly by se pro nás stát varováním, výstrahou a především poučením, abychom se jich příště vyvarovali. Kdepak, nedokážeme to a se zavidlou pravidelností opakujeme pořád stejné chyby a sem tam přidáme ještě nějakou další – to aby naši potomci měli z čeho vybírat.

Všechno to začalo tak obyčejně, že by ani nejzkušenějšího věštce nenapadlo, že z toho mraku může zapršet. On tedy na obloze nebyl žádný mrak, naopak slunce pálilo jako o závod, ale někde jsem slyšel, že se to tak říká, a docela se mi tohle rčení zalíbilo. Z rozkazu našeho krále Kyaxara jsme vyjeli tak jako obyčejně na lov. Byli jsme tři – já, Fandaros a Oaxin. Štvali jsme se po stepi jako blázni a prolezli kdejakou úžlabinu, ale to nesnesitelné vedro nejspíš nepůsobilo jenom na

nás. Všude bylo dokonale mrtvo. Každé zvíře, každý pták, dokonce i ta nejpitomější myš, všechno se kamsi uschovalo a svůj dech ztišilo tak, že se skryl za občasným šelestem sluncem spálené vysoké trávy, kterou sem tam pohnul líný větřík.

Oaxin byl tím, kdo vztáhl ruku před sebe a ukázal na cosi neurčitého před námi. Nejspíš se tam pohybovala nějaká velká šelma. Opatrnými přískoky jsme se rozeběhli vpřed. Zvíře nás muselo vidět, muselo věřit náš pach, protože sotva postřehnutelný vánek v té chvíli váł směrem k němu. Přesto nereagovalo, nepokusilo se zachránit útekem. Natáhl jsem opatrně tětivu luku a vyslal k němu smrtící šíp. Měl jsem pověst nejlepšího střelce u Kyaxarova dvora a nemohl jsem minout. Šíp neslyšně prolétl mezi mnou a zvířetem, ale neozvalo se jeho bolestné zařvání, jež jsme očekávali. Bylo to divné. Že by mé oko chybně odhadlo vzdálenost a ruka se mi snad poprvé v životě při míření zachvěla? Doběhl jsem na místo, kde jsme to stvoření viděli. Můj šíp ležel o pořádný kus dál v trávě, asi stejně, jako bych ho tam úmyslně položil. Žádné zvíře tam nebylo. To všechno byl jen přelud vytvořený pohybem stébel trav, jejich stíny a chvějivým horkem, jež nás už zmáhalo.

Všichni tři jsme padli na zem a odložili své zbraně.

„Dál už nejdu,“ prohlásil Fandaros, který byl nejmladší a měl by tedy mít nejvíc energie. „Ani já ne,“ překvapil mne Oaxin a na dotvrzení svých slov se natáhl na záda a přivřenýma očima začal pozorovat nekonečně modrou bezoblačnou oblohu.

„Nezbylo ti v tykvi aspoň trochu vody?“ obrátil se na mne Fandaros.

Sáhl jsem k pasu a vzal tykev, abych mu ji nabídl. Uskrovním se. Ale Fandarovi jsem ji už nepodal. Byla totiž prázdná.

„Je mi líto, ani kapka,“ musel jsem mu odpovědět, a aby mi uvěřil, zatřepal jsem mu s ní u ucha.

Také Oaxin začal zkoumat svou zásobu vody, a protože vztekle tykev odhodil daleko od sebe, bylo mi jasné, že tam také nic není. Jsme tedy bez vody, daleko ve vyprahlé stepi a bez šance napít se aspoň krve ulovené zvěře. A slunce – jak se mi zdálo – se ještě více rozpálilo.

Taky jsem se svalil do vadnoucí trávy a neměl ani sílu, abych se usmál na Fandara, se kterým jsme už přestáli hodně nebezpečných chviliek. Tím úsměvem bych býval chtěl říct, že se z téhle žhavé pece vyhrabeme, další lov vzdáme a vrátíme se. Čím dřív se k návratu rozhodneme, tím lépe. Kdybych dokázal číst myšlenky svých druhů, nejspíš bych nebyl překvapený, protože ve stejné chvíli mysleli na totéž jako já; jejich oči je prozradily... Když jsem vstal, beze slova se taky zvedli, a jako kdybychom se na tom už dávno domluvili, vydali jsme se na zpáteční cestu.

Co mám povídat, bylo to snad to nejúpornější cestování, jaké jsem do té chvíle zažil. Naštěstí každá cesta má někde kromě začátku taky svůj konec – docela by mne zajímalo, kde vlastně má taková cesta začátek a kde konec, nebo právě naopak – a tak se před námi objevil Kyaxarův palác. Ve stínu vstupní brány jsme usedli, nejen abychom si odpočinuli, ale hlavně aspoň na chvíli unikli všespalujícímu slunečnímu žáru. Muži, kteří tady postávali a tvářili se velice důležitě, jak to obvykle strážce dělají, se nad námi ustrnuli a podali nám svoje tykve s vodou. Samozřejmě jsme jim je vrátili prázdné. Však si je tady ze studny zase naplní.

Když jsme nabrali trochu sil, vydali jsme se ke Kyaxarovi.

„Jste neschopná sebranka!“ zařval na nás, když jsem mu oznámil, že jsme za celý den nenarazili na žádnou zvěř a vracíme se tedy

s prázdnou. „Jak se jen opovažujete vrátit se bez úlovku?! Stáhnout z vás kůži zaživa...“

Co následovalo, bylo rychlejší než myšlenka. Z hrudi Kyaxarova syna Chalkuditidése trčel můj šíp a ještě dříve, než se nad ním mohl vládce sklonit, vmetl jsem mu do tváře: „Tady máš ten svůj úlovek!“

Byl to okamžik, ve kterém se zastavil čas. Už navždy mi zůstal v paměti ten zvláštní obraz: Kyaxaros klečící nad mrtvolou svého syna, se zoufalstvím zkřivenou tváří, pro tu chvíli zbavený smyslů a neschopný slova, natož činu; zděšený výraz mých druhů a táž myšlenka nás tří: okamžitý útěk! Nohy bezodkladně poslechly pudu sebezáchovy a my pádili k dosud dokořán otevřeným dveřím. Jen tomu, že se vše odehrálo s takovou rychlostí a tak tiše, jsme mohli děkovat, že nás nikdo nezadržel ani nepronásledoval. Hnal nás strach a byl tak panický, jak jen mohou být obavy ze ztráty vlastního života.

Sprintem jsme minuli stráž v bráně, a když za námi kdosi z těch chlapíků zavolal „Hoří snad, že máte tak naspěch?“ pro jistotu jsme ještě přidali. Nevím, jak na tom byli Fandaros s Oaxinem, ale mně plíce roztažené k prasknutí a srdce, jehož poplašený tlukot musel být slyšet možná na míle daleko, jasně říkaly, že tohle dlouho nevydržím. Nejspíš padnu už po několika dalších krocích do žhavého písku a tam mě popadnou Kyaxarovi pochopové, které po našich stopách král pošle co nevidět.

Koutkem oka jsem zahlédl nalevo od nás několik nízkých skal a vzpomněl si, že je tam i jeskyně s hodně úzkým vstupem. Možná o ní mnoho lidí neví... Podaří-li se nám dostat se tam dřív, než nás dostihnou na téhle pláni, budeme mít naději vidět příchod dalšího dne. Kdepak, v té chvíli jsem vůbec neuvažoval, co bude zítra nebo pozítří, nelámал jsem si hlavu s tím, že nemáme nic, co bychom dali do žaludku,

nebo že naše tykve jsou pořád ještě bez vody. V běhu jsem zatočil ke skaliskům, jež se mohou stát naší spásou, nebo taky pastí – ale nad tím raději nedumat!

Fandaros se vůčihledě začal opožďovat, chyběla mu fyzicka, jakou pořádný chlap získá teprve, když se vrátí z pořádné bitvy na straně vítězů. Být na straně poražených znamená nevrátit se, napadlo mne a tak jsem na něho houkl, aby přidal. Nejspíš po mně vrhl zoufalý pohled, ale ten jsem si jen představoval, protože jsem se po něm neotočil, nebyl na to prostě čas. Buď doběhne a skryje se spolu se mnou a Oaxinem ve skalách, nebo ať se těší na nezapomenutelný zážitek, jakým je stažení kůže zaživa. Už jsem to viděl několikrát a věřte mi, nebyl to zrovna příjemný pohled! Muži, které takový trest potkal, s hrůzou hleděli na své tělo proměněné v jednu obrovskou krvavou hmotu, na niž se ze všech stran slétávaly mouchy. Šileně pobíhali sem a tam nebo docela apaticky usedli na bobek a čekali na smrt, protože to byla jediná jistota, jakou měli; jenom nevěděli, za jak dlouho se nad nimi smiluje...

Fandaros tohle věděl taky a byl to strach z Kyaxarovy pomsty, co dokázalo zmobilizovat jeho síly k dalšímu závodu o život.

Konečně jsme vběhli do skalního bludiště a já dal rukou znamení svým druhům, že teď musíme zvolnit, ale byl to docela zbytečný pokyn, protože tady se stejně nedalo utíkat. Jen na nepatrný okamžik jsem se dokonce zastavil, to abych se zorientoval, kam jsme se přesně dostali, a pak už jsem je neomylně vedl k vysněné jeskyni. Pojednou tady byla. Úzká štěrbina připomínající pouhou puklinu v kameni, jakou se obtížně protáhl hubený člověk bokem a ještě při tom svoje tělo poznamenal množstvím škrábanců. Co to ale bylo proti stahování z kůže!

Jeskyňka byla sotva větší než několik kroků, ale pro nás tři byla prostorná až až. Všichni jsme doslova lapali po dechu a padli na zem tam, kam kdo z nás stačil dojít. Udělali jsme, co jsme pro svůj život zatím udělat mohli. Teď budeme potřebovat přízeň bohů a hodně štěstí navrch...

„Tady jsme v pasti, snadno nás dostanou,“ řekl vystrašeně horkem rozpukanými ústy Oaxin.

„Třeba nás ani nenajdou,“ pokusil se přesvědčit nejen Oaxina, ale možná i sám sebe Fandaros. „A i kdyby, tak se budeme bránit.“

„Zmizíme odtud hned, jak to jen bude možné,“ řekl jsem. „Teď si musíme odpočinout, je před námi dlouhá cesta.“

Ani jsem nemusel říkat, že dokud zůstaneme tady v Médské říši, budeme žít v propůjčeném čase. Musíme zmizet do Lýdie. Jenže ani tam nemáme zaručenou jistotu, že nám zůstanou naše hlavy sedět na krku. Ale jak se říká, naděje umírá poslední. Takže musíme dát přednost naději před jistotou, jakou je stažení z kůže...

Zatímco mí druhové spali neklidným spánkem, opatrně jsem hlídal u skalní štěrbin. Krajina v měsíčním světle překvapivě ožila nej-různějšími zvuky zvířat, jež opustila své úkryty, a já se snažil mezi nimi rozlišit případné kroky pronásledovatelů. Zdálo se mi, jako by na tyhle skály zapomněli nebo měli strach mezi ně za noci vstoupit.

Noc se možná překulila do druhé poloviny, když jsem Oaxina a Fandara probudil; oba vmžiku popadli své zbraně hotovi k obraně.

„Musíme využít noci a chladu,“ řekl jsem jim. „Teď se nám půjde lépe a nejspíš taky bezpečněji než za dne.“

Beze slova přikývli a vstali. Protáhli jsme se zase tím úzkým průchodem a byli venku. Stačil jediný pohled, abychom získali jistotu, že tu není nikdo z pronásledovatelů, které za námi jistě Kyaxaros vyslal.

Tehdy začala naše dlouhá strastiplná cesta do Lýdie. Čím víc jsme se blížili k Sardám, tím menší v nás byla dušička. Dál jsme putovali převážně pod rouškou tmy, takřka jako bezectní zločinci, a ve dne se ukrývali, kde se dalo. Bohům se zachtělo pobavit se na náš účet a dopustili, aby nás objevil oddíl lýdských ozbrojenců a dovedl do Sard před jejich vládce Alyattése, toho jména prý druhého. Předhodili nás, svázané na rukách a s provazem kolem krku, před krále a prohlásili, že jsme nebezpeční médští vyzvědači. Tak Kriataxi, pomyslný jsem si, hra skončila.

Byl jsi někdy v podobné situaci, kdy ti jde o krk? Ty jistě ne... Ale v takové chvíli uděláš všechno možné i nemožné, věř mi, jen aby ses nestal mršinou pohozenou za městskými hradbami... Ruce jsem měl svázané, ale jazyk volný a využil toho.

„Nejsme žádní vyzvědači,“ prohlásil jsem co nejpevněji a v mých slovech zaznívalo rozhořčení nad takovým obviněním, že i Alyattés na chvíli zpozorněl. „Hledáme u tebe, pane, ochranu a přicházíme s pevnou vírou, že nám ji poskytneš...“

Ledabylým pohybem ruky naznačil, abych pokračoval. Cítil jsem, jak mi po zádech stéká kapka ledového potu; ano potil jsem se strachy, neboť jsem věděl, že záleží na každém slově, jež před lýdským králem vyslovím, a také na tom, jakou on sám má právě náladu... Neboť na tom, zda se panovník dobře vyspal, zda mu chutnalo, nebo jestli právě nespěchá obejmout některou ze svých krásných mladičkových žen, mnohdy závisí osudy jednotlivců i celých národů.

„Tyhle ruce, které teď poutají provazy, vypustily šíp proti srdci Kyaxarova syna a usmrtily ho,“ začal jsem a nevěděl, zda jsem zvolil dobrý začátek. Možná že jsem právě jimi vyslovil ortel nejen nad sebou, ale i nad svými druhy.

„Cože, Kyaxarův syn Chalkuditidés je mrtev?!“ Všemocný panovník Lýdie prudce povstal a dokonce sestoupil ze svého vyvýšeného trůnu takřka ke mně. „Je to snad pravda? Opakuj to ještě jednou!“

Protože jsem v jeho hlase rozpoznal radostný tón, potvrdil jsem teď už hlasitěji: „Ano, Chalkuditidés je mrtev.“

Chvíli stál nade mnou a ta chvíle byla pro mne věčností. Když se obrátil a vydal se zpět ke svému trůnu, poručil strážcům, aby nás rozvázali a postarali se o nás. Říše stínů před námi pro tu chvíli uzavřela bránu. Dostali jsme svobodu, třebaže to byla svoboda s podmínkou: nesměli jsme opustit Alyattésův palác.

Až později jsem se doslechl, že Alyattés okamžitě vypravil posla vybaveného ochrannou pečeti do Médie s jediným úkolem – vyzvědět, co je pravdy na mých slovech. Ten posel byl ještě na cestě, když se v Súzách objevil jiný posel, rovněž vybavený ochrannou pečeti. Sotva jsem ho zahlédl, doslova mi ztuhla krev v žilách. Znal jsem Darotaxora víc než dobře. Byl to nesmlouvavý vykonavatel Kyaxarových příkazů, tvrdý vyjednávač neznající kompromis. Sotva za hodinu se s nasupenou tváří vydal na zpáteční cestu.

Jen co zmizel za obzorem, rozšířila se palácem neuvěřitelná, a přesto pravdivá zpráva: médský král trval na okamžitém vydání uprchlých vrahů svého syna, avšak Alyattés se odmítl podvolit. Darotaxor měl pro takový případ od svého krále příkaz k vyhlášení nepřátelství mezi Médy a Lýdy. Já a mí druhové jsme se stali záminkou k válce. V následujících měsících mne mnohokrát napadlo, zda Alyattés nenechal ušetřit naše životy jenom proto, aby získal důvod ke konfliktu s Médií, který nejspíš dlouho tajně chystal.

Ať už tomu tak bylo, nebo ne, zanedlouho se začala shromažďovat obrovská armáda lýdských bojovníků, vybavených strašnými válečnými vozy s ostrými kosami na bocích. Když takový vůz vysokou rychlostí dvou tryskem pádících koní vjel mezi nepřátele, vznikla za ním doslova ulička mrtvých nebo těžce zraněných mužů. Pokud nějakým zázrakem přežili, pak jen jako mrzáci s jednou nohou...

Ani mravenců není tolik, jako bylo válečníků, kteří se vydali naproti médské armádě. Já, Oaxin i Fandaros jsme také dostali zbraně a táhli do boje proti svým vlastním lidem... Také Médů bylo nepřehledně, jak jsem spatřil u řeky Halys, kde se obě vojska srazila.

Byla to bitva všech bitev, to ti mohu potvrdit, a přesto neměla vítěze. Muži na obou stranách prokazovali obdivuhodnou statečnost, zem už pokrývaly stovky, možná tisíce mrtvých a zdálo se, že tahle jatka, tohle vzájemné zabíjení a mrzačení snad nebude mít nikdy konce. Bylo to všechno tak strašné, že ani slunce se na to nemohlo dál dívat a náhle skrylo svou tvář. Celý kraj se z ničeho nic ocitl v podivné tmě, jaké nebylo pamětníka.

Oba králové, Alyattés a Kyaxaros, rozkázali svým pobočníkům, aby vztyčili jejich panovnické standarty a hlasitě vyzvali k zastavení boje. Bylo to stejně zbytečné, protože v hrůze a panice z božího trestu jsme už sami odhazovali zbraně a prchali z bojiště.

Tmou, jež se snesla nad krajem tak náhle a nečekaně, se králové vydali sobě vstříc. Je to zvláštní, jak snadno se dá ukončit nepřátelství, je-li k tomu oboustranná dobrá vůle. Stačilo několik slov a válka – s níž bohové nesouhlasili – skončila.

Co s předmětem sporu, tedy se mnou, Fandarem a Oaxinem? Vládci se shodli mrknutím oka: za vraždu králova syna se sluší pachatele svléknout z kůže. Mí druhové trestu unikli jen proto, že v bitvě u řeky

Halys zahynuli. Oaxin nejspíš bojoval velice statečně, protože okolo něho bylo navrženo několik padlých médských válečníků, zato Fandaros neměl to štěstí, aby zemřel ověnčen slávou; jeho život zákeřně ukončilo lýdijské kopí v jeho zádech.

Nikdy by mne nenapadlo, že zrovna já se stanu důvodem k válce. Jenže tohle jsem ti už asi řekl... Řízením bohů se tak stalo, a zatímco oni jsou nesmrtelní, já za to, že jsem jim posloužil k ukrácení dlouhé chvíle, zanedlouho zemřu v krutých bolestech. Stahování kůže mne děsí, už jen když ta slova vyslovím...

„Tohle vypij, je čas,“ řekl kat, jenž až dosud mlčky naslouchal Kriataxovu vyprávění a podával mu nádobku s nápojem nechutným už na pohled.

„Co to je?“

„Můj dar za tvou odvahu.“

Kriatax zpřímá pohlédl katovi do tváře, ale nedokázal z ní vyčíst zhola nic; byla nehybná, jakoby vymodelovaná ze směsi pouštní hlíny a vody a následně vypálená v keramické peci.

„Co to je?“ opakoval otázku a v mysli se mu zatím neurčitě formovala odpověď.

„Jed,“ potvrdil kat. „Uchrání tě před bolestmi těla a nejspíš zkazí zábavu oběma panovníkům, Alyattésovi i Kyaxarovi.“

„Proč to děláš?“ Chtěl to vědět, třebaže na ničem už ve skutečnosti nezáleželo; mohly mu být lhostejné katovy pohnutky, protože on sám po vypití nádobky, kterou teď drží v dlani, opustí svět bez naděje na návrat.

„Už jsem ti to přece řekl – je to moje odměna za tvou odvahu. Zabil jsi přece prince. Příštího médského vládce. Myslíš si snad, že by

byl jiný než jeho otec? Kdepak, to ani náhodou! Byl by stejný tyran jako on. Říše, která stojí na strachu, nemůže trvat věčně. Ty se toho už nedočkáš a nejspíš ani já, ani mí synové, ale kdo ví, třeba vnuci už pochopí, co je třeba udělat, aby nejen oni, ale všichni lidé překonali strach a svrhli z trůnů Kyaxary, Alyattése a kdo ví, jak se všichni jmenují. Tvrdí nám, že co dělají, dělají z vůle bohů. Já tomu nevěřím, Kriatixi; bohové možná jsou zlí a potměšilí, ale nemohou být tak krutí, jako jsou naši králové. Tys měl odvalu a postavil ses jim. Byl jsi sám, ale ukázal jsi cestu. Už rozumíš, proč ti dávám tenhle dar?“

Kriatix přivřel oči a rychle do sebe obrátil obsah nádoby. O chvíli později mu vypadla z ruky, kat jí mrštil o stěnu a střepy pak zahrabal. Teprve potom přivolal dva ze svých pomocníků, aby zdvihli mrtvé Kriatixovo tělo a odtáhli ho před médského a lýdského krále; kdo ví, zda ještě budou trvat na zbytečném trestu...

FAKTA: V bitvě u řeky Halys v dnešním Turecku se 28. 5. 585 př. n. l. utkala vojska Lýdie a Médské říše. Ve večerních hodinách ji však přerušilo zatmění slunce (předpovězené Thalesem z Milétu), jež bylo na obou stranách považováno za přání bohů, aby nepřátelství mezi oběma zeměmi skončilo. Důvodem nepřátelství se stali lovci, kteří po neúspěšném lovu a urážce ze strany Kyaxara zabili jeho syna Chalkuditidése se slovy: Tady máš svůj úlovek! Poté se jim podařilo uprchnout do Lýdie.

SCHODY DO NEBE

(MEZOPOTÁMIE, 6. STOL. PŘ. N. L.)

JSEM EZRA, kněz Hospodinova jeruzalémského chrámu. Ještě za tmy vyhlížím první paprsky probouzejícího se dne a v okamžiku, kdy se oslepující kotouč objeví na pokraji Chrámové hory, poklekám a děkuji za sluneční svit bohu, jehož skutečné jméno je tak strašné, že ho není dovoleno vyslovit. Teprve pak budím ostatní služebníky chrámu a dohlížím, aby všechny posvátné obřady probíhaly tak, jak mají. Jednou, až mé skráně pokryje sníh a tělo stářím ochabne, převezme mé povinnosti někdo mladší, právě tak, jako jsem je přijal já sám od svého předchůdce.

Takový byl můj život ještě před několika dny. A dnes...

Jsem Ezra, bývalý kněz kdysi Hospodinova jeruzalémského chrámu. Nic už není jako dřív. Vše, co jsem považoval za stálé a posvátné, se obrátilo v nic. Chrám leží v troskách. Bůh zástupů ho opustil. Z míst, kde ještě včera stálo město, stoupá dým k nekonečným nebesům a jeho dusivý zápach žaluje. Bude ještě někdy někdo vyhlížet zrození nového dne nad Chrámovou horou? Čas se zřítíl do zapomnění a nicoty, aby následoval svět, ve kterém jsme žili. Marně přemýšlím, proč na naše bedra dolehl tak krutý trest. Jsem přece kněz a měl bych vědět...

Jsem Ezra, židovský otrok, a má záda jsou poznamenána nesčetnými ranami důtek v rukách vítězů. Má zápěstí jsou spoutaná provazem spojujícím mne s dalšími nešťastníky. Všichni jsme hnáni pouští, jako vítr žene spadlé listí. Kde dnes večer spočine má hlava? Pokleknu ještě někdy v tichém díkůvzdání, spatřím-li první záblesk